

സാഹിത്യവാരഫലം

2001/12/28 (സമകാലികമലയാളം)

എം. കൃഷ്ണൻ നായർ

Copyright © 2014-2020, J. Vijayamma. The electronic versions are released under the provisions of Creative Commons Attribution Non-Commercial Share Alike license for free download and usage. Sayahna Foundation, JWRA 34, Jagathy, Trivandrum, India 695014. URL: <http://www.sayahna.org>

2001/12/28-ൽ സമകാല
പ്രസിദ്ധീകരിച്ചത്.

ഷ് കവി വേഡ്സ്വർത്ത്
(Wordsworth 1770-1850) മരിച്ച

ശ്രീ 'ഡെമക്രറ്റിക് നെഷണലിന്റെ' എഡിറ്റർ

ഏപ്രിൽ 23-ആം തീയതി മുതൽ ഏപ്രിൽ 24-ആം തീയതി വരെ കടന്നുപോകുന്ന ഏതെങ്കിലും തരത്തിലുള്ള തടസ്സം ഉണ്ടെന്നു പറഞ്ഞുകൂടാ. കടന്നുപോകുന്ന ഏതെങ്കിലും തരത്തിലുള്ള തടസ്സം ഉണ്ടെന്നു പറഞ്ഞുകൂടാ. കടന്നുപോകുന്ന ഏതെങ്കിലും തരത്തിലുള്ള തടസ്സം ഉണ്ടെന്നു പറഞ്ഞുകൂടാ.

[illegible]

രചനകളുടെ 'The Sha

[illegible][illegible]

ടുക്കി മാറ്റ പുതപ്പിനുവേണ്ടി കൈ ഉയർത്തി. പക്ഷേ കഞ്ഞി ആരുടെയോ തോളിൽ ചലനംകൊള്ളുകയാണ്. ആ തോളിനുമുകളിൽ പട്ടാളക്കാരൻ ധരിക്കുന്ന ലോഹഹത്താപ്പി. ആ തൊപ്പിക്ക് താഴെ കുറുത്ത ശരീരം. താഴെയായി കുറുത്ത ബട്ടേഴ്സ്. വിദ്യുച്ഛക്തി ശബ്ദങ്ങൾ അനിയന്ത്രിതമായി "അമ്മേ..." എന്ന് വളിക്കുമുണ്ടായി. പൊട്ടുന്നനെ പതിനഞ്ചു മാസം പ്രായമുള്ള ഒരു വായുവിലൂടെ നിന്നി. വെള്ളമിനറിയിച്ചിടയെ തെടാൻ പോകുന്ന ചിത്രശലഭംപോലെ കാണപ്പെട്ട മാതാ. ആ കഞ്ഞിനെ ഉരുടെ തലയും പെൻസിൽ കാലുകൾക്കുമെല്ലാം പോലെയുള്ള വയറും ഉരുക്കുവേലിയിൽ ഒന്നിനെതിരിച്ചു. വിദ്യുച്ഛക്തി പ്രവഹിക്കുന്ന വേലിയുടുത്ത മാതാവിന്നിടക്ക് റോസയ്ക്കു ഓടിപ്പോയൊന്നുമെന്താണ്. അവൾ ഓടിപ്പോയെന്നു കി. കൃഷ്ണപോലെയുള്ള മാതാ. ഒരു ശരീരമെടുത്താൽ അവർ വെടിവയ്ക്കും. റോസ അങ്ങിയില്ല. പുതപ്പ് അവൾ വായിലേക്ക് തിരുകി. വായലേക്ക് തിരുകിക്കയറ്റി നിലവിളി അങ്ങനെ അവൾ ഏങ്ങി. മാതാക്കൾ ഇപ്പോൾ പുരുഷ പുതപ്പ് ഉണങ്ങുന്നതൊര അവൾ വലിച്ചുകുടിച്ച്.

എന്റെ ഈ കഥാസംഗ്രഹം കലാകൊലപാതകമായിപ്പോയി എന്ന് എനിക്കറിയാം. അതുകൊണ്ട് വാഗ്ദാനം ചെയ്ത കഥാകാരർ ഇംഗ്ലീഷ് കഥതന്നെ വായിക്കണമെന്നാണ് എന്റെ ആശയം. വായിച്ചാൽ അവർ സന്തോഷം നിലയേറാകും. കലയുടെ ശക്തിയും സൗന്ദര്യവും കണ്ട് അത്ഭുതപ്പെടും.

ആദ്യ ദശലക്ഷം യൂറോപ്യൻ ജൂതന്മാരെ കൊന്നൊടുക്കിയതിനാണ് ഹോലോകാസ്റ്റ് (Holocaust) എന്ന് പറയുന്നത്. എണ്ണമറ്റ ആ വധങ്ങൾ ജനിച്ചപ്പിറ്റാ-വിഷാദം ഉണ്ടാക്കിയ ഈ ചെറിയ കഥ ജനിച്ചിരിക്കുന്നുണ്ട്. നാസി തടങ്കൽപ്പാളയത്തിലേക്കു ജൂതരെ കൊണ്ടുപോകുന്നത് വർണ്ണിക്കുകയാണ് ജൂതവംശജനായ സിന്തിയ ഓസിക. പതിനാലുവയസ്സുള്ളപ്പോഴാണ് എങ്കിലും അവൾ അമ്മയായി. ഏതെങ്കിലും നാസി അവകളെ ബലാത്സംഗം ചെയ്തിരിക്കാം. റോസയുടെ കൂടെയുള്ള റൂഡോൾഫ് കത്തിനെ നോക്കി ആര്യൻ എന്ന് രണ്ടാമത്തെ പേരുണ്ട്. റൂഡോൾഫ് കത്തിനെ നോക്കി ആര്യൻ എന്ന് രണ്ടാമത്തെ പേരുണ്ട്.

വന്ന വിളിച്ചുതു ഇതു ലക്ഷ്യമാക്കിയാണ്. അച്ഛനാരായലും പെറ്റ സ്ത്രീയ്ക്കു കഞ്ഞിനോടു അതിരറ്റ സ്നേഹമാല്ലോ. അതിന് ആപതു വരാതിരിക്കാന് വേണ്ടി പൂരപ്പിരി പൊതിഞ്ഞു വക്ഷസ്സിന് ഒളിച്ചുവെയ്ക്കുന്ന രോഗം. ലപ്പോൾ കഞ്ഞു കരയാന് തുടങ്ങിയാത് അവൾ പൂര കൊണ്ടുതന്നെ അതിന്റെ വായ് പൊത്തിപ്പിടിക്കും.

മാല പുതപ്പു കിട്ടാതെ കരഞ്ഞതാണ് ദുരന്തത്തിന്റെ കാലണം. കഞ്ഞിന്റെ വാ പൊത്തിപ്പിടിച്ച് നിശ്ശബ്ദത ഉണ്ടാക്കുന്ന രോഗം. ഒരു ശബ്ദവും ഒരിടത്തുനിന്നും ഉരുന്നില്ല. ആ നിശ്ശബ്ദത ഭങ്ങിക്കുപ്പെട്ടപ്പോൾ മരണമുണ്ടായി. ഭൂതന്മാർ ശബ്ദമുയർത്തിയാത് മരണത്തിന്നു അഭിമുഖീഭവിക്കാൻ നിർബ്ബദ്ധരാകും എന്നാവാം സിന്തിയ ഓസിസ് പറയുന്നത്. ഇതുപോലെ majestic ആയ കഥകളാണ് പ്രിയപ്പെട്ട വായനക്കാർ വായിക്കേണ്ടത്. മലയാളത്തിൽ ഉണ്ടാകുന്ന കഥകൾ മാത്രം വായിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നാൽ 'മെന്റൽ ഡിപ്രെഷൻ' ഉണ്ടാകും.

ചോദ്യം, ഉത്തരം

പോദ്യം: നിങ്ങളുടെ വീടിൽ ഹോട്ടപ്പൂയിറ്റ് ഉണ്ടോ? കാപ്പുടറുണ്ടോ? ഇന്റർനെറ്റ് പ്രിന്റ് സെറ്റ് എടുക്കാനുപയോഗിക്കുന്നു? നിങ്ങളുടെ വീടിൽ AC Rooms ഉണ്ടോ? നിങ്ങൾക്കു കാറുണ്ടോ?

ഉത്തരം: ഇത്തരം വശഗീർ മാറ്റേണ്ടിയിട്ടില്ല എന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തിയപ്പോൾ, പൊതു നേട്ടങ്ങളെയും പെന്റോയുടെയും സ്റ്റാലോയുടെയും കവിതകളെക്കുറിച്ച് എന്റെ വീടിൽ.

പോദ്യം: നിങ്ങൾക്കു മരണം തൊട്ടടുത്തുവന്നിട്ടുണ്ടോ?

ഉത്തരം: ഞാൻ ചിറ്റിക്കോളേജിൽ, അദ്ധ്യാപകനായിരിക്കുമ്പോൾ ബി. എസ്. സി. കോളിൽ ഉണ്ടായിരുന്നതാണ് പൊന്നുകുട്ടി പാലിയാലി. കോളേജ് ബ്ലാസ്റ്റ് എന്ന പേരിൽ അറിയപ്പെട്ടിരുന്ന ആ കുട്ടി എന്റെ മകളുടെ ക്ലാസ്സിൽ ഉൾപ്പെട്ടിരുന്നു. പാലക്കാട് ചെറിയശ്ശേരി പനങ്ങാടിയിൽ പി. ജി. മേനോന്റെ മകൾ. എല്ലാ സിദ്ധിക്കുമുള്ളതായിരുന്നു ആ കുട്ടിക്ക്. പാടും, നൃത്തം ചെയ്യും. ക്ലാസ്സിൽ ഏറ്റവും കൂടുതൽ മാർക്ക് വാങ്ങും. ഉണ്ട് കൂടുകാരിക്കുമായി ചിറ്റിൽ താൻ താമസിച്ച വീടിൽ പലതവണ വന്നിട്ടുണ്ട്. എന്റെ മകളുമായി താമസിക്കാൻ തന്നെ വന്നിട്ടുണ്ട്. എന്റെ മകളുമായി

നാശം സംഭവിച്ചു. ഒരു വർഷം മുമ്പ് എനിക്ക് ഉഷയുടെ കയ്യിൽ കിട്ടി. താനെ ഒരു സ്ത്രീയെ ഹെഡ്ഡിസ്സാസം എന്ന അറിയപ്പെടുന്നത്. ഈ മാസം ആദ്യത്തെ ആഴ്ചയിൽ ഉഷയുടെ മകന്റെ വിവാഹമാണെന്ന് അറിയിക്കുന്ന കത്തു കിട്ടി. അവരുടെ ഭർത്താവ് പി. കെ. വേണഗോപാൽ അയച്ച കത്തും അതിൽ Son of late Smt. Usha എന്ന കണ്ടു ഞാൻ നടുങ്ങിപ്പോയി. ആ നടുക്കത്തോടെയാണ് ഞാൻ ഈ വരികൾ കറിക്കുന്നത്. നന്മയുള്ളവർ വേഗം പോകുന്നു. നന്മയില്ലാത്തവർ ജീവിച്ചിരിക്കുന്നു.

പോദ്യം: ചങ്ങമ്പുഴപ്പുതി നിങ്ങൾ അവസാനിച്ചിട്ടോ

ഉത്തരം: നിങ്ങൾക്കു അറിയാൻ പാടില്ലാത്തതിന് എനിക്ക് എന്തുചെയ്യും? വിശ്വാസവരിത്തലാണ് ചങ്ങമ്പുഴയുടെ സ്ഥാനം. പോൾ വെർലേൻ പോലും ചങ്ങമ്പുഴയുടെ ഒരു രോമത്തിന് വിലപിടിടിയില്ല. ഇവിടെ കറ വെറും കെട്ടവർ ചങ്ങമ്പുഴയെക്കാൾ വയലാർ രാമവർമ്മയാണ് വലിയ കവി എന്നു പറഞ്ഞു നടക്കുന്നു. ഏതുത്തരം.

പോദ്യം: പി. കെ. ബാലകൃഷ്ണൻ 'ഇനി ഞാനങ്ങനെ' എന്നു നോവൽ മാന്യൂസ്ക്രിപ്റ്റേ?

ഉത്തരം: ഹാട്കോളെസ്സിയിലെ വിവിധിയിലാണ് അ

നോവൽ. ചവറാണത്.

പോദ്യം: കട്ടികൃഷ്ണമാരാരുടെ ഭാരതപര്യടനത്തെക്കുറിച്ച് നിങ്ങൾക്കുള്ള അഭിപ്രായം വേറെ ആരേക്കെങ്കിലുമുണ്ടോ?

ഉത്തരം: വ്യക്തിവിവേകകാരന്റെ ശിഷ്യനാണ് കട്ടികൃഷ്ണമാരാർ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വഴിപ്രകൃത യുക്തിയാണ് മാരാർക്കുള്ളത്. 'ഭാരതപര്യടനം'ത്തെ ആയിരംകൊണ്ടു മുന്നിച്ചാൽ 'വ്യക്തിവിവേകം' ഉണ്ടാകും. ധീരനാശാലിയായ ബാലചന്ദ്രൻ ചുള്ളിക്കാട് എന്നോട് പറഞ്ഞു. വാല്മീകിയെന്നൊരു വ്യസൻ ആരെന്ന് കട്ടികൃഷ്ണമാരാർക്ക് അറിഞ്ഞുളളത്. സത്യം. ഇന്നത്തെ സംസ്കൃതപണ്ഡിതന്മാരിൽ (ഇന്ത്യയിലെ പണ്ഡിതന്മാരെയൊണ്) താൻ ഉദ്ദേശിച്ചവന്റെ അഭിമതമാണ് എം. എച്ച്. ശാസ്ത്രിയർ. അദ്ദേഹം പറയും. മാരാർ ധർമ്മത്തെയാകെ അധർമ്മമായി കണ്ടുവെന്ന്. അധർമ്മമെല്ലാം മാരാർക്കു ധർമ്മമാണെന്നു ഞാനും പറയും. പലരും ധർമ്മിനിടക്കു അദ്ദേഹം സംസ്കൃതപണ്ഡിതനാണെന്ന്. ആരു ശരിയല്ല. സാഹിത്യനിരൂപണത്തിൽ എം. ആർ. നായർ കാണിക്കുന്ന പ്രശ്നഭേദമാരാർക്കില്ല. റാംഗോവിൻ മൃത്യുബോധത്തക്കവിധ്

അദ്വൈതമുതലിച്ച് മറ്റുപ്രകൃതി എന്ന പ്രബോധപോലെ ഒരു പ്രബോധം കട്ടികളുള്ളതാവാൻ കഴിയുമെന്നാവാമല്ല. മൂല്യനിർണ്ണയത്തിൽ ഭാവനാദൃശ്യതയുടെ (Sensibility) മുണ്ടശ്ശേരി എത്രയോ ഉയർന്നതില്ലെന്നു മാത്രമേക്കാം. പലപ്പോഴും ഞാൻ പറഞ്ഞ ഇക്കാര്യം ഇനി ആവർത്തിക്കില്ല.

പോദ്യം: ശാകന്തം നാടകത്തിലെ 'ക്ഷാമക്ഷാമ കപോകാല മനനമും കാന്തിവൃക്തകണ്ഠം' എന്ന പ്രോക്തത്തിലെ ക്ഷാമക്ഷാമ പ്രായോഗതിന് അതിക്ഷാമമെന്നല്ല. അർത്ഥമെന്നും ക്ഷാമപ്രായം (പുരുഷ ക്ഷാമം) എന്ന അർത്ഥമേയുള്ളുവെന്നും നിങ്ങൾ പറഞ്ഞു. ഇതിന് വ്യാകരണസമ്മതമുണ്ടോ?

ഉത്തരം: M. R. Kale പറയുന്നു: Technically this means ഈഷൻക്ഷാമ, somewhat emaciated, the doubling of the attribute is by the sutra പ്രകാരമുണവചനസ്യ.. ക്ഷാമ ക്ഷാമമെന്നത് അതിക്ഷാമമെന്ന് വ്യാഖ്യാനിക്കുന്നതാണ്. അപ്പോൾ ശകുന്തളുടെ കവി സോവാക്ഷപില്ലോലമെ ഒട്ടില്ലെന്നു വരും. അങ്ങനെ കവിമുട്ടിയെ ശകുന്ത ആലംബനീഭാവമാണെന്ന് ഒരിക്കലും. അവളെക്കണ്ടാൽ ദുഷ്ടനന്റെ രതി എന്ന സ്ഥായിഭാവത്തിന് ഉദിപനം ഉണ്ടാവുകയി

പ്ല. അതു ശുപാർശസമായിത്തീരുകയില്ല. അതിനാൽ 'ഒട്ടി ഹന കവിശിതം' എന്ന തർജ്ജമ അബദ്ധമാണ്. മന്ദദന്ദം = അതിമന്ദമെന്ന അർത്ഥമല്ല. ഏതാണ്ട് മന്ദം എന്നാണ്. ശുക്ലശുക്ലം = അതിയായി വെളുത്തത് എന്ന അർത്ഥമല്ല. ശുക്ലപ്രായം = ഏതാണ്ട് വെളുത്തത് എന്നേ അർത്ഥം പറയാനാവൂ.

ദ്രുലോങ്

നിന്ദനവും അപമാനനവും ക്ഷതമല്ലിക്കല്പം ഉണ്ടാകുമെന്ന് മുൻകൂട്ടി അറിഞ്ഞാലും അന്യർക്ക് ഉപകാരം ചെയ്യണം നമ്മൾ.

ഗ്രാമപ്രദേശത്തുചെന്ന് ആരുടെയെങ്കിലും വീട് എവിടെയെന്നെ ചോദിച്ചുണ്ടോ എന്റെ വായനക്കാർ? ചോദിച്ചാൽ പട്ടണത്തിലെ പൗരനോട് ചോദിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന മറുപടിയല്ല കിട്ടുന്നത്. നഗരത്തിൽ കഴിഞ്ഞുകൂടുന്നവൻ 'ആ അവിയില്ല' എന്ന പറയും. മിണിഅ അങ്ങനെയല്ല. ഉടനെ അനുകൂലമായ മറുപടി നൽകും. "ഈ റോഡിലൂടെ അര ദ്രുലോങ് പോകണം. അരദ്രുലോങ്ങ് അവസാനിക്കുന്നിടത്ത് വലത്തോട്ട് ഓട ചെലവെ പാത കാണാം. അതിൽ കറുത്ത ദ്രുലോങ്ങ്

െപ്പോയി ഇടത്തോട്ടു തിരിഞ്ഞാൽ അഞ്ചാമത്തെ ടാണൂ. (ഹർലോങ്ങാണ് ഗ്രാമവാസികളുടെ ദ്രലോങ്) കൃത്യജ്ഞതാദരിതമായ നേത്രങ്ങൾകൊണ്ടു് അളക്കുന്ന നോക്കിയിട്ടു് നമ്മൾ നടക്കുന്നു. നടത്തം അവരതമാണ്. പകുതി ദ്രലോങ് അല്ല. രണ്ടു മൈൽ നന്നാലേ ആ വലത്തോട്ടുള്ള വഴി കാണൂ. (ഗ്രാമപ്രദേശത്തു പാർക്കുന്നവർകൊല്ലാം) രണ്ടു മൈൽ അതദ്രലോങ് ആണു്) കാൽ ദ്രലോങ് എന്ന് പറഞ്ഞതു് ഒരു മൈലാണെന്ന സത്യം നടക്കുമ്പോൾ ബോധപ്പെടും. നടത്തപെട്ടു. ഒരു വീട്ടുപോലും അവിടെയെങ്ങും കാണില്ല. മാത്രമല്ല, Dead end-ലാണു് നമ്മൾ എത്തിയതെന്നു മനസ്സിലാക്കും. (റോഡ് അവസാനിക്കുന്നിടം dead end-പിന്നീടു മുന്നോട്ടുപോകാൻ വയ്യ.) ചുരുമുത ഓടാക്കുമ്പോഴാണ് അവിടെ എഴുതിയ 'തട്ടാരക്കുടിയിലെ വിഗ്രഹങ്ങൾ ഇതുവരെ'യെന്നൊരു 'ഡെഡ് എൻഡി'യ്ക്ക് വായനക്കാരെ കൊണ്ടുപെടുന്നു. മത്തായിച്ചു് രാവിലെ നടക്കുമ്പോൾ മാടൻ വിഗ്രഹത്തെ കാണുന്നു. മാടന്റെ അടുത്തു വേലിയുടെ വിഗ്രഹം. അല്പകാഴിഞ്ഞു അയാൾ തിരിച്ചുവരുംമ്പോൾ വിഗ്രഹങ്ങൾ കാണുന്നില്ല. (അതേത്തരം തോന്നിലിഹം) അങ്ങനെയോ മറ്റോ കേവലം വിഗ്രഹങ്ങൾ

[illegible]

കർത്താവും ബന്ധു ചന്ദ്രമതിയുടെ കഥയും ജനശ്രദ്ധ നേടി എന്ന് അത് മാറ്റിയെഴുതേണ്ടിയിരുന്ന ഈ സാഹിത്യസാരക്ഷകൻ.

വിന എബ്രഹാം

അച്ഛനും മക്കളും അമ്മയും മക്കളും സഹോദരനും സഹോദരിയും ഇവർ തമ്മിലുള്ള ബന്ധത്തെ രചന ബന്ധം എന്ന പഠനം. ഇത്തരത്തിൽ ബന്ധമുണ്ട് വ്യക്തിയും ജനദേശവും തമ്മിൽ. അതുകൊണ്ടാണ് ജനദേശത്ത് ജോലി നോക്കുന്നവനെ മറ്റൊരു സ്ഥലത്തേക്കു മാറ്റുമ്പോൾ അയാൾക്ക് (ജോലിയുള്ളവൻ) അതിക്രമം ഉണ്ടാകുന്നത്. അതുവന്നതപുറത്ത് വളരെക്കാലം ജോലി നോക്കിയിരുന്ന എന്ന് ഒരു ഉദ്യോഗസ്ഥൻ ചിറ്റരേക്കു മാറ്റി. നല്ല യാളികൾ. കോളേജ് നന്ന്. വിദ്യാർത്ഥികൾ യോഗ്യപക്ഷം, എനിക്ക് അസുസ്ഥത. ഇത് ഞാനും ജനദേശവും തമ്മിലുള്ള ബന്ധത്തിനു ഭംഗം വന്നതിനാലായിരുന്നു. എന്റെ ദുർഭാഗ്യവസ്ഥ കണ്ട് മാവേലിക്കര അ

സി. എച്. മൂറമ്മർജോ

താൻ കാര്യങ്ങളുത്തോടെ പ്രൊഫസർ ജോസഫ് മുണ്ടരിയെ വന്യതകൾ ധരിപ്പിച്ചു. മുണ്ടശ്ശേരിയെ ഞാൻ അടുത്തുകാണാൻ തന്നെ ഇ. എം. എസ്സിനോടു പറഞ്ഞു. അദ്ദേഹം വിദ്യാഭ്യാസമന്ത്രി സി. എച്ച്. മുഹമ്മദ്കോയയോടു സംസാരിച്ച് എന്ന് തിരിച്ചു തിരുവനന്തപുരത്തേക്കു മാറിപ്പോയി. മുണ്ടശ്ശേരിയെ ഞാൻ വാക്കുകൾക്കൊന്നു എറിയിട്ടേയുള്ളൂ. എങ്കിലും മഹാമനസ്സനായ അദ്ദേഹം എന്ന് സഹായിച്ചു. ഞാൻ വാക്കുകൾക്കൊന്നു പുഷ്പിച്ചു നടുത്തുന്ന് ജി. ശങ്കരക്കുറുപ്പ് സഹായിച്ചില്ല. തിരുവനന്തപുരത്തു എത്തിയ ഞാൻ ജീവൻ വീണ്ടെടുത്തു നാലാഴി കഴിഞ്ഞുകൂടി. മറവേലിക്കര അപ്പുറത്തു, മുണ്ടശ്ശേരി, ഇ. എം. എസ്സി. ഇവരോടു എനിക്കു കടപ്പാടുണ്ട്. വിഭാഗങ്ങളിലും ശീതോഷ്ണാവസ്ഥകളും വിജിനദേശകങ്ങളിൽ ഒന്നാകാം. എങ്കിലും ജന്മദേശത്തോടുള്ള ബന്ധം രക്ഷപ്പെടാൻ സഹായിച്ചു. ദൈവത്തോടുള്ള ബന്ധമാണ്. ഒരു പുഴയോടു ബന്ധപ്പെടുത്തി ഒരു വൃദ്ധയുടെ ജീവിതം ആവിഷ്കരിക്കുന്ന വിന എബ്രഹാമിനെ 'രണ്ടു കൂട്ടുകാര' എന്ന് കഥ പറയുമാറിയു (മാധ്യം വാർത്ത) ആ ബന്ധത്തിന്റെ ശാശ്വതവായ്പയോ ചെയ്തതും ചിത്രീകരിച്ചതിനാലാണ്. വീടു മാറിപ്പോകുന്ന വൃദ്ധ

[illegible]

ചങ്ങല്ലൂർ

കാചിത്രം എഴുതാൻ വന്നു. വന്നു
ഉണ്ടെങ്കിലും അപവാദമുണ്ടായിരുന്നില്ല.
അദ്ദേഹം ആരുടെ തുലികാ
ത്രമെഴുതാനോ ആ ആൾ ഒന്നും
കൊ മരിക്കും. എനിക്കു അസഹിഷ്ണുതയുമില്ല. പക്ഷേ
എന്റെ വീട്ടുകർ അസഹിഷ്ണുതകളാണ് തുലികാ
മെഴുതുന്ന ആൾ വന്നപ്പോൾ സഹായത്തിനായി കയ്യോ
കളും ഒറ്റക്കെട്ടായി എതിർത്തു. വന്നയാളിനോടു കയ്യോ
കൾതന്നെ പറഞ്ഞു: "അച്ഛൻ പോയാൽ ഞങ്ങൾക്കു
കുഞ്ഞിനെവെള്ളം കുടിപ്പു കിടക്കാൻ ഒക്കുകയില്ല. അതു
കൊണ്ട് തുലികാചിത്രമെഴുതാൻ ഞങ്ങൾ സമ്മതിക്ക
ല്ല." ആഗതൻ ചിരിച്ചുകൊണ്ട് തിരിച്ചുപോയി. അദ്ദേഹം
എഴുതിയത് മരണമുണ്ടാകുമെങ്കിലും എനിക്കു ആ മ
ഷ്യനെ വലിയ ഇഷ്ടമായിരുന്നു. ചിരിച്ച മുഖം എപ്പോഴും
അതിൽ ആകർഷകതയുണ്ട്. ഒരിക്കലും ഒരു പരക്കെ
വാക്കും ആ എഴുത്തുകാരന്റെ നാവിൽ നിന്നും വരില്ല.
ലിനതയുള്ള മനുഷ്യൻ അദ്ദേഹം കട്ടികളുടെ വാക്കു
ട്ടു വീട്ടിൽ നിന്നിറങ്ങിപ്പോയപ്പോൾ എനിക്കു സങ്കടമു
ണ്ടായി. ഈ എഴുത്തുകാരൻ എന്റെ. രവിവർമ്മൻ
കാണാൻ പൊന്ന (പഞ്ചിതൻ) ഭാഷാപണ്ഡിതനാണ്.

കണ്ണുഡോക്ടർ) തൂലികാചിത്രമെഴുതാൻ ചെന്നതിനെക്കുറിച്ചാണ് അദ്ദേഹമെന്ന് മനസ്സിലാക്കി എൽ. എ. രവിവർമ്മ പറഞ്ഞു "നിങ്ങൾ വരാൻ സമയമായില്ല. ആ മാംസം കഴിഞ്ഞു വന്നോളൂ. അപ്പോൾ എഴുതാം." ആ മാംസം കഴിഞ്ഞ് എഴുത്തുകാരൻ രവിവർമ്മയുടെ വീടിന് ലെത്തി. അദ്ദേഹം തന്നെ സ്റ്റാമ്പബന്ധിക്കുന്ന കാര്യങ്ങളെല്ലാം പറഞ്ഞുകൊടുത്തു. തൂലികാചിത്രം ഒരാഴ്ചപുറപ്പിൽ വന്നു. മൃഗ ദിവസം കഴിഞ്ഞില്ല. അതിനുമുൻപായിട്ട്. എ. രവിവർമ്മ മരിച്ചു.

ഒരു ചെക്കെസ്സോവാകുൻ
കഥയുണ്ട്. 'Vampire' എന്ന
പേരിൽ. അതു ഞാൻ വാ
യിട്ടിട്ടുണ്ട്. ചങ്ങമ്പുഴ 'രക്ത
രക്ഷസ്സ്' എന്ന പേരിൽ
അതു തർജ്ജമ ചെയ്തു. ആ
ഭാഷാന്തരീകരണവും ഞാൻ വായിച്ചു. രക്തരക്ഷസ്സ്
ആകാം. അയാൾ ആരുടെ പടം വരച്ചാലും അ
യാൾ ഉടനെ മരിക്കും. രോഗപ്രീടിച്ച് ഒരു പെൺകുട്ടി
മാനവി ബന്ധപ്പെടി. ഒരിക്കൽ ഹൈന്ദവ എഴുത്തുകാരൻ അവർക്ക്

വിശ്വാസഹീനതയിലാണ്
ചങ്ങപ്പുഴയുടെ സ്ഥാനം.
പോൾ വെർലേൻ പോലും
ചങ്ങപ്പുഴയുടെ ഒരു രോഗ
മത്സിന് വില്പിക്കിയില്ല.

കുടിയെ കാറ്റുകൊള്ളിക്കാൻ ഒരു കന്നിത് ചെന്നിരി. പേൾ ദൂര ആ ചിത്രകാരൻ ഇരുന്ന പടം വരയ്ക്കു. അയാളോട് പെൺകുട്ടിയുടെ ബന്ധം ശണ്ണുകൂടി. ത്രകാരൻ കന്നിൻ പുറത്തു മലർന്നുവന്നു. അയാളെ അടുത്തു വരച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന ചിത്രം വീണ്ടുകിടക്കുന്ന ണായിരുന്നു. അവർ നോക്കിയപ്പോൾ രോഗിണിയെ ആ പെൺകുട്ടിയുടെ ചിത്രമായിരുന്നു അതു.

ചിലരിങ്ങനെയൊണ്. അവരുടെ സാന്നിദ്ധ്യം തനി. മറ്റുള്ള നിരപ രാധർക്കും ആപത്തു സംഭവിക്കു ണാൻ കെ. ബാലരാമപ്പണിക്കർ സ്റ്റാറ്റായി വടക്കേക്കരയിടുത്തു മീറ്റി ന്നോ പേറ്റുകയായിരുന്നു. പെ ട്വയിൽനിന്ന് പണിക്കർസ്റ്റാൻ ക റിൽ കയറി. വണ്ടി നിങ്ങിയയുട നെ സംസ്കൃത കോളളിൻ തങ്ങളുടെ രണ്ടുപേരുടെ യും ശിഷ്യനായ ഒരാൾ കൈകാണിച്ചുകൊണ്ടു ട്ടി. ത്തി. ഡെഡർ കാറ്റ് നിറുത്തിപ്പോൾ മുൻവശത്തു പോൾ കാറ്റ് അയാൾ കയറിയിരുന്നു. പണിക്കർ

എന്റെ കാതിൽ പൂഞ്ഞു" നമുക്ക് ഇന്ന് ആപത്തുണ്ടാകും. ഇയാളുടെ സാന്നിദ്ധ്യമാണ് വിപത്തിനു കാരണമാകുന്നത്" സാറ് പറഞ്ഞതുപോലെ സംഭവിച്ചു. ആറിങ്ങൽകുഴിഞ്ഞ് ഒരു മൈൽ പോയതേയുള്ളൂ. ഒരപെൺകുട്ടി (അഞ്ചു വയസ്സു വരും) കാനിന്റെ മുൻവശം ചാടി. ഒരുവെമ്പർ ബ്രെയ്റ്റ് ഇട്ടിട്ടു പ്രയോജനമുണ്ടായില്ല. കെ തിരിച്ചില്ല. എങ്കിലും അതിന്റെ മുകളിലെ തെളി പാളിയിയായി ഇളകിപ്പോയി. വെമ്പർ ഓടി രക്ഷപ്പെട്ടു. കണ്ണടയ്ക്കു തുറക്കുന്നതിനുമുമ്പ് പക്ഷക്കണക്കെ ഇസ്ലാം മതത്തിൽപ്പെട്ടവർ ഞങ്ങളെ വളഞ്ഞു അടിക്കാനായി. അപ്പോൾ ഭാഗ്യകൊണ്ട് എന്റെ കൂട്ടുകാരനായ അബൂൽഖാദർ ഞങ്ങളുടെ രക്ഷയ്ക്ക് എത്തി. 'കൃഷ്ണനായർ എന്റെ സുഹൃത്താണ്. തൊടരുത്' എന്ന് അദ്ദേഹം ഉറക്കപ്പെറ്റു. ഞങ്ങൾ രക്ഷപ്പെട്ടു. കട്ടിയെ ആശ്രയിച്ചു. പത്രയിൽ കൊണ്ടുപോയി. കുറച്ചു രൂപയും കട്ടിയുടെ അച്ഛനമ്മമാർക്കും ഞങ്ങൾ കൊടുത്തു.

ത്തിನುണ്ട്. ഇരുനൂറ്റിയമ്പതു പേരിൽ ഒരാൾ കാണപ്പെടാൻ കഴിഞ്ഞു. ഈ നൂറ്റാണ്ടിലെ മറ്റൊരു പ്രമുഖ വ്യക്തിയാണ് ഡാനിഷ് എഴുത്തുകാരി ഈസാക് ദീനസൺ (Isak Dinesen, 1885-1962) ഉള്ളവർ പ്രതിഭയോൽ അനുഗ്രഹിച്ചവരാണ്. അവരുടെ കഥകൾക്ക് നോബലിന്റേയും അനേകം സാഹിത്യപുരസ്കാരങ്ങളും "Out of Africa" എന്ന അത്മകഥ അതിശാദീര്യമായിരുന്നു. ദീനസൺ പ്രസിദ്ധമായ ചെറുകഥയാണ്. "The Sailor Boy's Tale" എന്നത്. കുപ്പൻ പോകുന്നതിന്റെ പക്ഷി പാഠത്തിലെ നൂലിൽ കാല് കരുങ്ങി രക്ഷപ്പെടാൻ ശ്രമിക്കുന്നത് സൈമൺ എന്ന യുവാവിന്റെ കதை. പണ്ട് തന്റെ വിട്ടിട്ടുള്ള കല്ലിൽ ഇതുപോലെയാകട്ടെ പക്ഷി ഇരുന്നത് ആ ബാലൻ കണ്ടിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. അതു പൊട്ടുന്നതായ പന്നയായിരുന്നു. ഇപ്പോൾ പാഠത്തിൽ കണ്ടുപിടിക്കാവുന്ന പക്ഷികളുടെ പറ്റി

യരുന്ന പക്ഷിയും ഒന്നാണെന്ന സൈമൺ വിചാരിച്ചു. അയാൾ പാമരത്തിൽ പ്രയാസപ്പെട്ടു കയറി. കയറി ചെന്നപ്പോൾ കോപം നിറഞ്ഞ മഞ്ഞക്കണ്ണുകൾകൊണ്ട് ആ പക്ഷി അവനെ നോക്കി. നാവികൻ പോലാക്കത്തിയെടുത്ത തൂലികൾ മുറിച്ച് പക്ഷിയെ രക്ഷപ്പെത്തി. പക്ഷേ, അത് അവന്റെ തള്ളവരിൽ കൊത്തിമുച്ചു രക്തം ഒഴുകാൻ തുടങ്ങി. പരോപകാരത്തിന്റെ കാര്യം ഇല്ലാത്തതാണ്. നമ്മൾ ആർക്കു് ഉപകാരം ചെയ്യുന്നതെന്ന് ആ വ്യക്തി തിരിഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കില്ല. ഇംഗ്ലണ്ടിലെ നസൻ ഇത് ഒരു കഥാസംഭവത്തിലൂടെ വ്യക്തമാക്കുന്നു. നമ്മൾ നമുക്ക്. ഇതുകൊണ്ട് ആർക്കും ഉപകാരം ചെയ്യുന്നതെന്ന പാശ്ചാത്യ മനോഭാവം. ഉപകാരം ചെയ്യുന്നതെല്ലാം കഷ്ടതയോടെയാണ്. ഉപകാരം സ്വീകരിച്ചവർ എന്ന് ലോകത്തു മാത്രമേ നോക്കൂ വയനക്കാരുടെ നോക്കൽ കൊണ്ടുവരുന്നതല്ല. നിന്ദനം അമ്മതിനോടും കഷ്ടതയോടെയാണ് ഉപകാരം ചെയ്യുന്നതെന്ന് നമ്മൾ അറിയണം. അന്ത്യം ഉപകാരം ചെയ്യുന്നതെല്ലാം നമ്മൾ അറിയണം. അന്ത്യം ആഹ്ലാദം നമ്മൾ.

1. വിശ്വസാഹിത്യത്തിൽ ചിരപ്രതിഷ്ഠയുള്ള പല വ്യക്തികളും പി. എച്ച്. ഡി. ഡിഗ്രിച്ച് ഈ ബിരുദങ്ങളെക്കുറിച്ചാണ്. പക്ഷേ അവരിൽ ആരുമൊന്നും പോലീസ് ആയു. 'ഡി' (Dr) എന്ന വസ്തുവില്ല. നമ്മുടെ ആധുനിക അക്ഷരശാസ്ത്രമുഖമോ അല്ലെങ്കിൽ നമ്മുടെ ആധുനികതയോ ആകട്ടെ 'ഡി' കൂടാതെ പോലീസ് ഉൾപ്പെടെ. മാത്രമല്ല റെഡ്ക്രോസ്സിൽ 'ക്രൂസ്'നായർ സ. അക്ഷരം എന്ന തോൽ അങ്ങോട്ടു പറഞ്ഞാൽ 'Yes Dr Parameswaran Nampoothiri is speaking' എന്നു പറയൂ. എന്തോട് എന്റെ ഒരു പൂർവ്വ ശിഷ്യൻ പറഞ്ഞതാണിത്. (പക്ഷേ അദ്ദേഹം എന്നത് മാറ്റിയെഴുതിയ പേരാണ്) ഇതു ലക്ഷ്യമാണ്. വയറു പിഴയ്ക്കാൻ എ. എ. കഴിഞ്ഞ് Ph. D. എടുത്തുകൊള്ളൂ. അവർ അതേതരത്തിൽ മറ്റുള്ളവരെ അടിച്ചല്ലിക്കുന്നു. പണ്ട് ഇതിലും കൂടുതലായവരായി പെരുമാറിയതിനേ ചിലർ ഡോക്ടർ മാവേലിക്കര രാഘവൻ എന്നെഴുതിയിട്ട് MA (ഇംഗ്ലീഷ്), MA (സംസ്കൃതം), MA (മലയാളം), MA (ചരിത്രം), MA (തത്ത്വം) എന്നും മറ്റും കോച്ചിവിട്ടു. Inferiority Complex-ന് നന്നു ജനിക്കുന്നവരാണ് ഇത്. തോന്നിക്കുകയാണെന്ന് പോലീസ് ആയു. പ്രാപ്തമാണ് എന്നെഴുതാത്തത്.

എം. കൃഷ്ണൻ നായർ

തിരുവനന്തപുരത്ത് വി. കെ. മാധവൻ പിള്ളയുടെയും ശാരദാമ്മയുടെയും മകനായി 1923 മാർച്ച് 3-നു ശ്രീ എം. കൃഷ്ണൻ നായർ ജനിച്ചു. സ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസത്തിനു ശേഷം തിരുവനന്തപുരം യൂണിവേഴ്സിറ്റി കോളജിൽ നിന്ന് മലയാളത്തിൽ ബിരുദാനന്തര ബിരുദം നേടി. പഠനത്തിനു ശേഷം മലയാള സാഹിത്യാധ്യാപകനായി അദ്ദേഹം പല കലാലയങ്ങളിലും സേവനം അനുഷ്ഠിച്ചു. എറണാകുളം മഹാരാജാസ് കോളജിൽ നിന്ന് മലയാള വിഭാഗം തലവനായി വിരമിച്ചു.

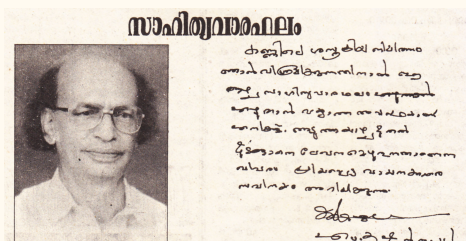
സാഹിത്യവാരഫലം

36 വർഷത്തോളം തുടർച്ചയായി അദ്ദേഹം എഴുതിയ (1969 മുതൽ മരണത്തിനു ഒരാഴ്ച മുൻപു വരെ) **സാഹിത്യവാരഫലം** ഒരുപക്ഷേ ലോകത്തിലെ തന്നെ ഏറ്റവും കൂടുതൽ കാലം പ്രസിദ്ധീകരിച്ച സാഹിത്യ പംക്തി ആയിരിക്കും. മലയാളനാട് വാരികയിലാണ് അദ്ദേഹം

തന്റെ പംക്തി എഴുതിത്തുടങ്ങിയത്. മലയാളനാട് നിന്നുപോയതിനു ശേഷം കലാകൗമുദി ആഴ്ചപ്പതിപ്പിലും അതിനു ശേഷം സമകാലിക മലയാളം വാരികയിലും സാഹിത്യ വാരഫലം പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു. ലോകസാഹിത്യത്തിൽ അഗാധമായ അറിവുണ്ടായിരുന്ന അദ്ദേഹം തെക്കേ അമേരിക്ക മുതൽ യൂറോപ്പുവരെയും, ആഫ്രിക്ക മുതൽ ജപ്പാൻ വരെയുമുള്ള എഴുത്തുകാരെ കേരളത്തിലെ വായനക്കാർക്കു പരിചയപ്പെടുത്തി. പാവ്ലോ നെരൂദ, മാർക്വേസ്, തോമസ് മാൻ, യസുനാരി കവബാത്ത തുടങ്ങിയ വിശ്വസാഹിത്യകാരന്മാരെ മലയാളികളുടെ വായനാമേശയിൽ എത്തിക്കുന്നതിൽ കൃഷ്ണൻ നായരുടെ പങ്കു ചെറുതല്ല.

സൗമ്യസ്വഭാവിയും ശാന്തനും ആതിഥ്യമര്യാദക്കാരനുമായിരുന്ന കൃഷ്ണൻ നായർ സാഹിത്യ വിമർശനത്തിൽ കർശനമായ മാനദണ്ഡങ്ങൾ അവലംബിച്ചു. രചിതാവിന്റെ പേരും പ്രശസ്തിയും അദ്ദേഹത്തിന് പ്രശ്നമായിരുന്നില്ല. കലാപരമായി ഔന്നത്യമുള്ള രചനകൾ മാത്രമാണ് സാഹിത്യമെന്നും മറ്റെല്ലാം വ്യർത്ഥവ്യായാമങ്ങളാണെന്നും അദ്ദേഹം ഉറച്ചു വിശ്വസിച്ചു. സ്വന്തം ലേഖനങ്ങളെപ്പോലും 'സാഹിത്യ പത്രപ്രവർത്തനത്തിന്റെയും ഏഷണിയുടെയും ഒരു അവിയൽ' എന്നു വിശേഷിപ്പിച്ച അദ്ദേഹം അനുബന്ധമായി, 'അതുകൊണ്ടാണല്ലോ, ചുമട്ടുതൊഴിലാളികൾവരെയും 35 വർഷമായി സാഹിത്യ വാരഫലം വായിക്കുന്നത്' എന്നും കൂട്ടിച്ചേർത്തു. രസകരമായ രചനാശൈലിയും കുറിക്കു കൊള്ളുന്ന നർമവും മലയാളികളുടെ ജീവിത ശൈലിയെക്കുറിച്ചുള്ള നിശിതവും ഹാസ്യാത്മകവുമായ നിരീക്ഷണങ്ങളും സാഹിത്യ വാരഫലത്തെ വായനക്കാർക്കു പ്രിയങ്കരമാക്കി.

1995 ജൂൺ 25-ന് കലാകൗമുദി പ്രസിദ്ധീകരിച്ച കത്ത്.

അതിഗഹനമായ വായനയുടെ ഉടമയായിരുന്നു കൃഷ്ണൻ നായർ. ഓട്ടോറിക്ഷാ ഡ്രൈവർമാർ മുതൽ കോളേജ് പ്രൊഫസർമാർ വരെയും നവകവികൾ മുതൽ വിദ്യാർത്ഥികൾ വരെയും സാഹിത്യവാരഫലത്തിന്റെ പുതിയ ലക്കങ്ങൾക്കുവേണ്ടി കാത്തിരുന്നു. മലയാളസാഹിത്യത്തിൽ മൗലികതയുള്ള എഴുത്തുകാർ ഇല്ലെന്നും ടോൾസ്റ്റോയിയും തോമസ് മാനുമായി താരതമ്യപ്പെടുത്തുമ്പോൾ മലയാള സാഹിത്യകാരന്മാർ ബഹുദൂരം സഞ്ചരിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു എന്ന് അദ്ദേഹം വിശ്വസിച്ചു.

തിരുവനന്തപുരത്തെ സായാഹ്ന നടത്തക്കാർക്ക് പരിചിതമായിരുന്നു കൃഷ്ണൻ നായർ. ഇന്ത്യൻ കോഫി ഹൗസിലെ പതിവുകാരനായിരുന്ന അദ്ദേഹം തിരുവനന്തപുരത്തെ മോഡേൺ ബുക് സെന്ററിൽ സ്ഥിരം സന്ദർശകനും ഉപയുക്താവുമായിരുന്നു. സാഹിത്യരംഗത്തെ സേവനങ്ങൾക്ക് അദ്ദേഹത്തിനു ജി. കെ. ഗോയെങ്ക പുരസ്കാരം ലഭിച്ചു. കേരള യൂണിവേഴ്സിറ്റി ലൈബ്രറി അദ്ദേഹത്തിന്റെ രചനകൾക്കായി ഒരു പ്രദർശനം നടത്തി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആദ്യ കാല ഉപന്യാസങ്ങളായ 'സ്വപ്നമണ്ഡലം' (1976), സൗന്ദര്യത്തിന്റെ സന്നിധാനത്തിൽ (1977), ചിത്രശലഭങ്ങൾ പറക്കുന്നു (1979), സാഹിത്യ വാരഫലത്തിന്റെ ആദ്യ പ്രതികൾ തുടങ്ങിയവ ഈ പ്രദർശനത്തിൽ ഉൾക്കൊള്ളിച്ചിരുന്നു.

ഫെബ്രുവരി 23, 2006-ൽ തിരുവനന്തപുരത്തെ ഒരു സ്വകാര്യ ആശുപത്രിയിൽ കൃഷ്ണൻ നായർ അന്തരിച്ചു. നൃമോണിയയും ഹൃദയത്തിലെ രക്തതടസ്സവുമായിരുന്നു മരണ കാരണം.

(ഈ ജീവചരിത്രക്കുറിപ്പിനും വാരഫലത്തിലെ ചിത്രങ്ങൾക്കും വികിപ്പീഡിയയോട് കടപ്പാട്.)

- “റിവർ വാലി പ്രസ്” എന്ന ലേബലിൽ, സായാഹ്ന ആറ്റ മാസത്തിലൊരിക്കൽ മുൻനിര എഴുത്തുകാരുടെ ഇരുപത് പുസ്തകങ്ങൾ വീതം ഡിജിറ്റൽ പ്രസാധനം നടത്തുന്നു. ഈ സേവനത്തിന്റെ വാർഷിക വരിസംഖ്യ:

രാജ്യം	കറൻസി	വരിസംഖ്യ
ഇന്ത്യ (119 വീതം ആറ്റ മാസത്തിലൊരിക്കൽ)	രൂപ	238
യുഎസ്, കാനഡ	യുഎസ് ഡോളർ	10
യൂറോപ്	യൂറോ	10
മറ്റു വികസിത രാഷ്ട്രങ്ങൾ	യുഎസ് ഡോളർ	10
ഖത്തർ	റിയാൽ	20
യുഎഇ	ദിർഹം	20
സൗദി അറേബ്യ	റിയാൽ	20
കുവൈറ്റ്	ദിനാർ	2
ഒമാൻ	ദിനാർ	2
ബഹ്റീൻ	ദിനാർ	2
മലേഷ്യ	റിങ്ങിറ്റ്	25

- പ്രസാധകരുടെ നിരന്തരചൂഷണത്തിനു വിധേയരായി കൊണ്ടിരിക്കുന്ന എഴുത്തുകാരെ ശക്തിപ്പെടുത്തുക, നല്ല വായനാവിഭവങ്ങൾ ചെറുതുകയ്ക്ക് വായനക്കാർക്കു ലഭ്യമാക്കുക, ഇന്റർനെറ്റിനെയും സാങ്കേതിക മുന്നേറ്റത്തെയും സാംസ്കാരികവളർച്ചയ്ക്ക് ഉപയോഗിക്കുക എന്നിവയാണ് പ്രധാനലക്ഷ്യങ്ങൾ.
- എല്ലാതരം സ്റ്റാർട്ട്‌പ്പോണുകളിലും വായിക്കുവാൻ പറ്റിയ തരത്തിലാണ് ഉള്ളടക്കം ലഭ്യമാക്കുക.
- ഈ പദ്ധതിയിൽ താല്പര്യം തോന്നുന്നുവെങ്കിൽ **ഇവിടെ രജിസ്റ്റർ ചെയ്യുക**. (രജിസ്റ്റർ ചെയ്യുമ്പോൾ പണം/ കാർഡ് വിവരങ്ങൾ നൽകേണ്ടതില്ല.)
- കുടുംബാംഗങ്ങൾക്ക്/സുഹൃത്തുക്കൾക്ക് **സമ്മാനം രജിസ്റ്റർ ചെയ്യുക**.
- കൂടുതൽ വിവരങ്ങൾ അറിയാൻ:
 - ഡിജിറ്റൽ പ്രസാധനനയം
 - സായാഹ്നയെക്കുറിച്ച് അറിയുക
 - Who's who
 - സായാഹ്ന ഫോൺ പിഡിഎഫുകൾ
 - സായാഹ്ന ഗ്രന്ഥശേഖരം
 - സായാഹ്ന വിക്കി
- പ്രതികരണങ്ങൾ <info@sayahna.org> എന്ന ഇമെയിലിലേയ്ക്ക് അയയ്ക്കുക.